

Joseph E. Stiglitz, Columbia Üniversitesi'nde Profesör ve Nobel Ekonomi ödülü sahibidir. Son kitabı *The Price of Inequality* How Today's Divided Society Endangers our Future - Eşitsizliğin Bedeli: Günümüzün Bölünmüş Toplumu Geleceğimizi Nasıl Tehdit Ediyor ismini taşımaktadır.

JOSEPH E. STIGLITZ

Amerika'nın ümitsiz ümidi...

Önümüzdeki dört yılda ekonomi ve politika bakımından seçim sonrasında sevinçli olmak için en büyük neden, ABD'nin kendisini ekonomik durgunluğa, daha fazla eşitsizliğe, yaşlıların daha güç koşullara maruz bırakılmasına ve milyonlarca Amerikalının **sağlık hizmetine erişimin engellenmesine** daha da yaklaştıracak tedbirlerden kaçınmış olması.

Çetin geçen ve 2 milyar doların çok üstünde maliyeti olan bir seçim kampanyasından sonra, çoğu gözlemciye göre Amerikan politikasında pek bir değişiklik olmadı. Barack Obama yine Başkan, Cumhuriyetçiler Temsilciler Meclisi'ni hala kontrol ediyor ve Demokratlar da Senato'da yine çoğunluğa sahip. Amerika bir "mali uçurum" ile karşı karşıyayken, bir politik çıkmazın devam etmesinden daha kötü bir şey olabilir miydi? İki parti alternatif bir mali yol çizmek konusunda uzlaşmazsa, 2013'ün başındaki otomatik vergi artışları ve harcama kesintileri ekonomiyi büyük olasılıkla resesyona sürükleyecek.

Aslında seçimin, dizginlenemeyen şirket harcamalarının bir seçimi satın alamayacağını ve ABD'deki demografik değişimlerin Cumhuriyetçi aşırılığın (ekstremistliğin) sonunu getirebileceğini göstermenin ötesinde birtakım faydalı etkileri de oldu. Cumhuriyetçilerin bazı eyaletlerde, örneğin Pennsylvania'daki Afro-Amerikalılar ile Latin asıllıların oy vermek üzere kaydolmasını zorlaştırmaya çalıştıkları gibi bariz hak mahrumiyeti kampanyası geri tepti. Hakları tehdit edilenler bunun yerine haklarını kullanmaya motive oldu. Massachusetts'te, bir Harvard hukuk profesörü ve sıradan yurttaşları bankaların tacizkar uygulamalarından koruma amaçlı reformlar için yorulmak bilmeden savaştan Elizabeth Warren, Senato'da bir koltuk kazandı.

SEÇİMİN EKONOMİYLE İLGİLİ OLMASI GEREKMİYOR MUYDU?

Mitt Romney'in danışmanlarından bazıları Obama'nın zaferine çok şaşırılmış görünüyordu. Amerikalıların, Cumhuriyetçilerin denetimi azaltma konusundaki şevkinin ekonomiyi nasıl felaketin eşğine getirdiğini ve seçmenlerin (Cumhuriyetçilerin) Kongre'deki uyuşmaz

tutumunun 2008 krizinin ertesinde daha etkili politikaların güdülmesini önlediğini unuttuğundan emindiler. Seçmenlerin yalnızca ekonominin hâlihazırda keyifsizliğine odaklanacağını varsaydılar.

Cumhuriyetçilerin, Amerikalıların hak mahrumiyeti ve cinsiyet eşitliği gibi konulara olan ilgisine hazırlıksız yakalanmaması gerekirdi. Bu konular bir ülkenin değerlerini (bundan kastım demokrasi ve devletin bireylerin yaşamı üzerindeki müdahalesi üzerindeki sınırlamalar) can evinden vurmakla birlikte, aynı zamanda ekonomik meselelerdir. "Eşitsizliğin Bedeli/The Price of Inequality" adlı kitabımda açıkladığım gibi, ABD'deki ekonomik eşitsizliğin yükselişi büyük oranda, zenginlerin orantısız nüfuzuna sahip olduğu ve bu nüfuzu kendi konumlarını sağlamlaştırmak için kullandığı bir hükümete atfedilebilir. Çocuk sahibi olma haklarıyla eşcinsel evliliği gibi meselelerin aynı zamanda büyük ekonomik sonuçları olduğu da açık.

Önümüzdeki dört yılda ekonomi ve politika bakımından seçim sonrasında sevinçli olmak için en büyük neden, ABD'nin kendisini ekonomik durgunluğa, daha fazla eşitsizliğe, yaşlıların daha güç koşullara maruz bırakılmasına ve milyonlarca Amerikalının sağlık hizmetine

erişimin engellenmesine daha da yaklaştıracak tedbirlerden kaçınmış olması.

Bunun ötesinde, Amerikalıların ümit etmesi gereken ise ekonomiyi canlandırarak, büyümeyi yeniden tesis edecek, işsizliği azaltacak ve maliyetinin çok ötesinde vergi geliri yaratarak ülkenin mali durumunda iyileşme sağlayacak, eğitim, sağlık, teknoloji ve altyapı yatırımlarına dayanan güçlü bir "istihdam" yasası. Aynı zamanda nihayet Amerika'nın ipotekli mallarının haczi sorununu ele alan bir iskân programı olması da ümit edilebilir.

Amacı önümüzdeki on yıl içinde ABD'nin en yüksek eşitsizliğe ve en düşük toplumsal hareketliliğe sahip gelişmiş ülke olma ayrıcalığını ortadan kaldıran, ekonomik fırsatları artırmak, eşitsizliği azaltmak için kapsamlı, bir programa da ihtiyaç var. Bu, diğer şeylerin yanında daha ilerici olan ve hayatını çalışarak kazananlara kıyasla spekülâtorlerin daha düşük efektif oranda vergi ödemesine ve zenginlerin paylarına düşen adil miktarı ödememek için Cayman Adaları'nı kullanmalarına olanak veren çarpıtma ve yasal boşlukları ortadan kaldıran, adil bir vergi sistemini ima eder.

ABD ve dünyanın, ithalata bağımlılığı salt yurt içi üretimi artırarak değil, aynı zamanda tüketimi azaltarak düşüren ve küresel ısınmanın risklerinin bilincinde olan bir ABD enerji politikasından da fayda göreceği kesin. Dahası, ABD'nin bilim ve teknoloji politikası, yaşam standartlarındaki uzun vadeli artışların, sağlam bir araştırma temeline dayanan teknolojik ilerlemeyi yansıtan verimlilik artışına bağlı olduğu anlayışını yansıtmalı.

Son olarak ABD'nin, kendi içinde bir amaçmış gibi işlemek yerine toplumun tamamına hizmet eden bir finansal sisteme ihtiyacı var. Bu, sistemin odağının spekülâtif ve şahsi alım satımdan uzaklaşarak borç verme ve iş yaratmaya kayması gerektiği anlamına gelir. Bu da,

finansal sektör regülasyonu reformlarıyla antitröst ve kurumsal yönetim yasalarıyla birlikte piyasaların hileli birer kumarhane haline gelmemesini güvenceye almak için yeterli yaptırım uygulanmasını içerir.

AMERİKA DÜŞE KALKA İLERLEYECEK

Küreselleşme tüm ülkeleri birbirine daha fazla bağımlı hale getirerek daha fazla küresel işbirliğini zorunlu kıldı. ABD'nin daha güçlü uluslararası regülasyon, küresel bir rezerv sistemi ve kamu borçlarını yeniden yapılandırmak için daha iyi yollardan, küresel ısınmayla mücadelede, uluslararası ekonomik kurumların demokratikleştirilmesinden ve daha yoksul ülkelere yardım sağlanmasından yana olarak küresel finans sisteminin ıslah edilmesinde daha fazla liderlik göstereceği ümit ediliyor.

Amerikalılar bütün bunları ümit etmeli. Gerçi bunların çoğunu elde edecekleri konusunda iyimser değilim. Daha yüksek bir olasılıkla Amerika düşe kalka ilerleyecek. Bir tarafta zorluk çeken öğrenciler ve ev sahipleri için yeni bir küçük program yapılırken, diğer tarafta Bush'un milyonlere tanıdığı vergi kesintilerini sona erdirecek herhangi bir toptan vergi reformu, savunma harcamalarında ciddi bir kesinti veya küresel ısınma konusunda dikkate değer bir ilerleme olmayacak. Euro krizinin hız kesmeden devam etmesi muhtemelken, ABD'nin devam eden tatsızlığı, küresel büyüme bakımından hayra alamet değil. Daha da kötüsü, ABD'nin güçlü liderliği olmadan köklü küresel sorunla, (iklim değişikliğinden uluslararası para sisteminde acil olarak yapılması gereken reformlara kadar) azmayı sürdürecektir. Yine de minnettar olmamız gerekir: Yerimizde durmak, yanlış yönde ilerlemeye yeğdir.

Euro krizinin hız kesmeden devam etmesi muhtemelken ABD'nin devam eden tatsızlığı küresel büyüme bakımından hayra alamet değil. ABD'nin güçlü liderliği olmadan

köklü küresel sorunlar azmayı sürdürecektir.

Yine de minnettar olmamız gerekir: Yerimizde durmak, yanlış yönde ilerlemeye yeğdir...

Telif Hakkı: Project Syndicate, 2012.

www.project-syndicate.org